

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

5. Ultima conclusio exponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

SECTIO V.

Ultima conclusio exponitur.

Vltima conclusio: Theologia naturalis totalis est qualitas composita physice, ita ut partes ex quibus componitur, uniantur inter se propria & physica vnione.

Probatum primo, si aliqua esset repugnantia, 62 quare non daretur vnio physica & propria inter partes Theologiae, maxime quam aduersarij asserunt, nempe quod entitati spirituali receptae in subiecto indivisibili repugnet continuatio, & vnio physica inter partes extensionis, quae integrales vocantur, sed hoc principium est omnino falsum: ergo falsum est negare talem vnionem continuationis; maior est ipsa aduersarij sententia, ut ex primo & praecipuo argumento P. Suarez quo innituntur omnes ipsum sequentes, & ipsum in hac materia transcribentes, patet, ut videre est in P. Hurtado *disp. 16. de anima sect. 4.* minor praecipua sic probatur clare contra omnes aduersarios, nam ipsi nullo dempto fatentur, ut videre est in P. Suarez, *qui. tom. de Angelis lib. 4. cap. 20.* dari motum in Angelo vere, & proprie successivum, & continuum localem his verbis asserit: dico ergo primum Angelum moveri posse localiter successione continua, haec assertio ab omnibus iam recepta est, sic ille; citatque pro ea opinione pene omnes DD. ut in ipso videre licet, & explicans ipse P. Paulo ante in notabili, an sit, vere, & proprie continuus motus hic, sic ait; continuum motum simpliciter appellavimus in Angelo illum, qui in sua duratione intrinseca habet continuam successione, & hoc meo videri probat evidenter, sine dubio hanc sententiam tenet etiam in *metaphysica disp. 30. sect. 7. num. 49. disp. 40. sect. 8. num. 11. & 3. tom. 3. part. disp. 48.* etiam viribus, & posse eam asserit Hurtado. in *met. disp. 12. sect. 6. num. 61.* ubi sic ait, Angelicus Doctor ait Angelos latrone continua discreta moveri, quando vero Angelus movetur continue medium pertransit successive ad modum, quo corpora; motus autem iste successivus plures partes includit in ordine ad spatia proportionalia, idem tenet Fonseca, & Connimb. sed aperte eam defendit, D. Thom. 1. *part. quest. 53. art. 1. ad primum, & art. 2. in corpore*, ubi ait motum Angeli esse proprie continuum, & comparat illum lineae his verbis, sed continuitas motus hoc impedit, quia nullum continuum est in termino suo, ut patet, quia linea non est in puncto, quod aperte demonstratur exemplo Angeli deferentis Prophetam Abacuc in Babilonem, nam Prophetam, vere & proprie continue successive, & sine aliqua interruptione movebatur, sed simul eodem tenore movebatur Angelus, quia in omni motu dependebat Prophetam ab illo: ergo Angelus etiam movebatur vero, proprio, successivo, atque continuo motu. 63

Tunc sic, ex his omnibus clarissimum argumentum deduco, nam motus localis Angeli totalis est vere, & proprie spiritualis, quod omnes DD. sine controversia asserunt, & sic demonstratur manifeste, quia motus ex Arist. 9. *met. & 3. Phys. cap. 3.* est in mobili, quod his verbis asserit Philosophus; perspicuum est motum esse in eo, quod movetur; ergo est in Angelo, qui Angelus

bitum circa votum potius, quam e converso; nam sicut voluntas se primo exercuit circa votum, potuit etiam se primo exercere circa orationem, & quando habitus circa orationem augetur, circa votum non augetur per modum aliquem, sed per eundem habitum, circa votum quem acquisivit, quando se primo exercuit circa votum, nec enim refert quod se exerceat prius circa vnum obiectum quam circa aliud ad hoc ut habitus sit res, vel modus; nam habitus circa obiectum primum est res: ergo & habitus circa secundum est res, & non modus: patet consequentia, quia ille primus acquisitus est per actum circa votum, per quos vicit difficultatem votendi, sed habitus circa orationem etiam fit per actum circa illam tollens difficultatem orandi: ergo etiam habitus orandi est res, & non modus, quia illi habitus tantam vim habent ad producendam entitatem absolutam habitus quam ceteri actus.

59 Confirmatur, quia postquam potentia se exercuit circa vnum obiectum, manet facilis ad illud obiectum, & non manet facilis, sed potius difficilis ad alterum obiectum; deinde illa difficultas, seu non facilitas tollitur usu, ergo id quod addit habitui priori, est formaliter habitus; nam omnis facilitas inclinans ad actum similes his quibus comparata est, est habitus; sed id, quod acquiritur de novo est nova facilitas ad actum similes inclinans: ergo est novus habitus. Maior est evidens, quia est ipsa definitio habitus; minor patet, quia id quod acquiritur tollit seipso in genere causae formalis difficultatem ad actum, & reddit potentiam facilem, hoc autem est esse facilitatem: ergo maior patet, quia ante exercitium circa 2. obiectum erat potentia difficilis, post exercitium est facilis, ergo sublata est difficultas, non formaliter per ipsos actus, alioquin nullus alius habitus esset necessarius: ergo per facilitatem relictam ex actibus, ergo per habitum: ergo per rem, & non per modum, quia habitus res est, & non modus rei.

60 Dices, priorem habitum, ut esset facilitas circa secundum obiectum, non egere nisi illo novo modo.

Sed contra hoc sic optime instat primo Hurtado, nam aut habitus est formaliter facilitas, aut non; si primum: ergo ut reddat potentiam facilem, non eget alio modo praeter vnionem, ut albedo, ad hoc ut reddat album; si secundum: ergo quod advenit novae, est formaliter facilitas: ergo habitus formaliter; secundo si est facilitas: ergo seipsa est potentia facilis per illam: ergo non eget alio habitu, sed per diversos modos potentiae unitos redderetur potentia facilis, adde illud, quod acquiritur esse formale principium influens in actum, quia in sententia P. Vasquez habitus efficit actum: ergo non est modus sed res, quia modus non est principium operativum.

Tandem ponamus hominem exercuisse iustitiam circa uxorem alicuius, deinde eandem virtutem exercuisse circa pecuniam, probo hoc augmentum non esse modum adiectum primo habitui, nam per adulterium amitteret iustitiam circa uxorem illius, & retineret iustitiam circa pecunias: hoc enim saepe contingit, at si facilitas circa pecuniam esset modus iustitiae, circa uxorem non remaneret corrupto habita priori, quia modus necessario perijt cum re cuius est modus: ergo.

Angelus est qui movetur ipsum, & sic motus erit in illo tanquam actus entis in potentia, secundum quod in potentia est, ad hoc ut acquirat locum, sed actus entis spiritualis non est corporeus sed spiritualis: ergo motus quo movetur Angelus, si quidem est actus ipsius, qui per se, & perfecte spiritualis est: ergo talis motus pure, & perfecte spiritualis erit præcipue, quia motus, & terminus acquisitus per illum sunt eiusdem ordinis; sed per motum Angeli producitur ubi spirituale in ipso, ergo motus est pure spiritualis in Angelo.

64 Deinde iste motus est proprie successivus, ut adversarij asserunt: ergo essentialiter habet partes priores, & posteriores, primum ut distinguatur à punctis, secundum quia hoc est de essentia successivi in quo distinguitur à permanenti, sed istæ partes non sunt discretæ, sed vere continuæ, quia motus Angeli non solum est successivus, sed vere, & proprie continuus. ut patet ex dictis: ergo debet habere propriam, & veram continuationem physicam, sed continuatio physica propria, quæ uniendo partes continui constituit essentialiter ipsum continuum distinctum essentialiter à discreto, est per ipsam unionem, & continuationem physicam, quod probat latissime P. Hurtad. in *physicis disp. 1. sect. 3. num. 56.* & etiam P. Suarez in *met. tract. de motu, & tempore*: ergo modus localis Angeli, qui vere & proprie spiritualis est habet veras, & proprias partes, vera, propria, ac physica unionem unitas, atqui tales partes non sunt extensionis, sed extensionis; in motu enim localis nulla datur intensio, & una pars non recipitur in alia, & sic non se habent tanquam actus, & potentia, quia in successivis quando pars posterior est, iam non est pars prior, alias non essent priores, & posteriores illæ partes, sed simul: ergo tales partes sunt integrantes, quia non est medium inter partes essentielles materiae, & formæ, & integrales, seu extensionis; sed illæ partes non sunt essentielles per modum actus, & potentiae, aut per modum materiae & formæ: ergo sunt partes integrantes cum sint extensionem continui componentes: ergo enti spirituali recepto in entitate spirituali indivisibili, non repugnant partes extensionis, seu integrales, verae, & physica unionem unitas: ergo falsum est illud principium Adversariorum.

65 Vigetur hoc, quia, ut in sententia adversariorum videtur, est, ut in lib. 4. de Angelis, P. Suar. unio animæ rationalis ad corpus est spiritualis, sed hæc unio habet partes extensionis continuas: ergo. Minor quoad secundam partem evidens est, si supponatur, & probetur prima illius pars, scilicet quod illa unio habeat partes, quia anima rationalis non informat discretè materiam primam, sed continue sine aliqua interruptione omnes partes tam aliquotas, quæ proportionales illius, & sic informatio, quæ est ratio formalis informandi erit continua, sed informatio est unio: ergo unio illa continua est, quia unio unius entis per se non debet esse ens per accidens, alias totum, quod in esse compositi per se constituitur ab ipsa unionem esset ens per accidens, quia eo modo est constitutum, ac est ratio formalis constituendi illud, quod autem anima continue informat, sic patet, quia si discretè informat, daretur aliqua pars materiae primæ, quæ non esset animata anima rationali; ergo vel esset sine omni forma, vel haberet formam aliam distinctam à rationali; unde se-

R. P. Ildeph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

queretur, quod una numero materia continua haberet plures formas specie, & essentialiter distinctas; & etiam quia impossibile est, quod una entitas spiritualis & indivisibilis, sit in duobus extremis, & non intermedio, alias illa entitas esset divisa à se ipsa, quod ut summum absurdum refutant P. Suar. & P. Hurt. contra negantes Deum esse in spatijs imaginarijs.

Quod autem unio animæ rationalis habeat 66 partes formaliter, sic patet, quia unio animæ rationalis ad corpus totum, & partes eius talis conditionis est, ut possit pars talis unionis amitti, & reliquum ipsius conservari; ergo habet partes: consequentia est evidens, quia in aliquo toto vere dantur partes quando in illo destructo aliquo ipsum constituen-; remanent cætera constitutiva, sed in tota unionem animæ rationalis ad corpus destruitur aliquid illius unionis; manendo aliquid illius: ergo illud quod destruitur, & id quod conservatur in unionem sunt partes illius; nam si illud quod destruitur in unionem, est aliquid unionis illius, & non tota unio: ergo est pars; quia non datur medium inter totum, & partem, antecedens sic demonstratur, quia quando manus abscinditur à corpore, anima rationalis non informat materiam illius manus, definitque informare manum illam, quam ante informabat; & conservatur informando reliquam materiam, quæ manet in homine abscissa manu: ergo definit informatio animæ ad manum conservata informatione ad totam reliquam materiam: ergo definit unio, & remanet unio, nam informatio animæ rationalis unio est: sed non definit tota unio cum conservetur in reliquo corpore: ergo definit pars unionis; & remanet alia pars, ex quibus tota unio constabat; ergo unio illa totalis habebat partes formaliter, quia si non haberet illas, aut tota corrumpere, aut nihil illius desineret esse secundum illud axioma indivisibile, aut totum tangitur, aut nihil, & ideo Angelus non potest desinere secundum aliquid sui, & secundum aliquid aliud conservari, sed aut totus Angelus perijt, aut nihil illius, quia totus indivisibilis est: hoc idem argumentum fit de ubi Angelico, nam Angelus, qui per totam hanc domum simul est, potest conservari præsens in tota illa, desinendo esse præsens in hoc cubiculo, in quo antea præsens extiterat, sed non potest desinere esse in cubiculo, nisi desinat præsentia ratione cuius formaliter erat præsens in illo: ergo definit aliquid illius præsentia totalis, ratione cuius præsens erat in reliquo domus, & in hoc cubiculo, sed illud aliquid, quod definit esse in præsentia totali Angeli ad hanc domum non est tota præsentia Angeli, alias dum definit esse in hoc cubiculo, desineret etiam esse in tota domo, quod est falsissimum; ergo illud aliquid quod definit, pars est totius præsentia Angelicæ, quæ constabat ex illa parte, quæ definit, & ex parte quæ remanet, & conservatur ad totam domum: ergo talis præsentia Angelica constat partibus formaliter.

Respondet P. Hurtad. abscissa parte digiti, amitti 67 quidem tunc aliquid unionis, non tamen partem, sed totam, quia indivisibilis est, & consequenter dum amittitur in parte, licet minima digiti amitti, & corrumpi in toto corpore.

Sed contra primo, quia unio animæ ad totum 68 corpus non dissolvitur, nisi ablatis dispositionibus necessarijs ad eius conservationem; sed manus, v. g. aut pars minima digiti auricularis, non

L. 2. est

est necessaria dispositio ad unionem in reliquo corpore toto, ut constat & evidentiis hoc cernitur in augmento; nam quando anima pueri incipit informare novam partem materiae per augmentum, illa novitas non tollit à præexistentibus partibus dispositiones necessarias ad conservandam unionem cum anima; quis ergo dissolvit, & mutat illam?

69 Secundo naturaliter nunquam contingit, ut in eodem instanti, & in eodem subiecto, & secundum eandem partem fiat mutatio in accidenti, vel modo intrinseco ab vno individuo in aliud eiusdem speciei, v.g. quod hic numero calor in hoc instanti esse desinat in ligno, & alius numero distinctus in eodem instanti illi succedat, & in modo figuræ sessionis, & similibus, quod vnus eiusdem speciei succedat alteri destructo immediate post illius destructionem, hoc inquam nunquam contingit in natura; unde si tota vnio animæ ad corpus dissolveretur, non iterum revineretur eadem anima, sed alia forma loco illius naturaliter succederet, etiam si dissolveretur tota vnio ratione alicuius partis læsæ, v.g. si ex eo quod infligatur cordi aliquod vulnus, & propter hæc læsionem dissolvatur tota vnio in toto corpore, ita dissolvitur illa, ad animam rationalem, ut nunquam revinatur ipsa anima ad idem corpus, sed loco illius succedit forma cadaveris, & moritur homo: ergo si ex eo quod abscinditur digitus, vel quæcunque pars minima hominis destruitur tota vnio prima, absque dubio succederet forma cadaveris in illa materia & non revineretur iterum eadem anima rationalis naturaliter eidem materiæ, unde morietur sine dubio homo: sed falsissimum est quod moriatur homo ex eo quod abscindatur minima pars digiti: ergo.

70 Tertio, quia illa vnio animæ ad digitum est modus non solum animæ, sed etiam digiti, & per quam anima determinatur ultimo ad digitum: ergo eadem vnio non est vnio animæ ad aliam partem, quia in sententia vera, & præcipue, quam defendit P. Hurtadus, vltima determinatio ad aliquid non potest esse determinatio ad aliud; & sic in metaphysica asserit hic author, quod hæc numero actio nec per potentiam Dei absolutam potest intelligi sine hoc numero termino cum alio, vel sine hoc numero agente cum alio, & rationem reddit, quia iam separaretur modus à re cuius est modus, sed vnio animæ ad digitum est vltima determinatio animæ ad illum, & modus illius: ergo non potest esse vnio alterius partis, nam iam modus vnias rei esset sine illa cum alia, nam dum est vnio in capite, esset cum capite sine digito; item idem modus esset in distinctis locis, & in distinctis subiectis, quæ quis non videat esse maxima absurda.

71 Vergetur hoc in vbi Angelico, nam vbi Angelus, quo totum est sine aliqua discretionem in toto hoc gymnasio, & in omnibus partibus illius tale vbi, totaliter sumptum est divisibile, nam Angelus quatenus est in hac parte determinatur ad illam per modum vocationis, qui non possit reperiri in alia, quia est vltima, & actualis affectio, seu determinatio ad illam partem loci sine vlla in-differentia ad aliam partem, & in sententia huius Authoris individuatur in ordine ad illam partem spatij, & in alio loco est per vbi, quod ad illam partem spatij determinat, & non est indifferens ad aliam partem, quia est vltima actualitas illius in qua non datur virtus ad aliud spatium, aliàs mo-

us in ea ratione formali, qua talis est, haberet potentialitatem ad aliud, si quidem haberet virtutem ad illud; & sicut totalis vnio quia est modus Petri, non potest esse vnio Ioannis, & pars vnionis partis Ioannis propter eandem rationem non potest esse vnio alterius partis, nec Petri, nec Ioannis, sic etiam vbi huius Angeli, non potest esse vbi alterius, & vbi Angeli, ad hunc locum non potest esse vbi illius ad aliud locum, quia æque respicit, & Angelum, & locum, ut modus, unde propter eandem rationem non est indivisibile formaliter, & virtualiter divisibile in ordine ad locum, ut ait ipse Hurtadus.

Quod sic demonstratur, quia anima rationalis ex eo quod formaliter indivisibilis sit, & virtualiter divisibilis in ordine ad locum indiget modo vocationis, quod contrahat tanquam vltimum exercitium formale, & tanquam vltima actualitas illam virtutem, & potentialitatem adesse actu in loco divisibiliter: ergo si illud etiam vbi esset virtualiter divisibile, non esset ipsum actuale, & formale exercitium virtualis divisibilitatis animæ, quia in formali, & vltimo exercitio nulla datur virtualitas, aliàs ad illam virtualitatem dabitur aliud exercitium, v.g. in intellectu nulla datur potentialitas seu virtualitas ad intelligendum, quia est formale exercitium virtualitatis, seu potentialitatis ad intelligendum, quæ est in intellectu, sed vbi etiam est vltimum exercitium virtualitatis divisibilis in Angelo existentis: ergo in illo vbi nulla datur virtualitas sed summa formalitas, & actualitas illius virtualitatis, quæ in Angelo datur sed virtualitas erat divisibilitatis: ergo formalitas per quam actuatur est formaliter divisibilis, sicut quia in intellectu datur discursus virtualiter, & virtualis perceptio veritatis actualitas, seu exercitium per quam contrahitur, actuatur & exercetur talis virtualitas intellectus, non est virtualis discursus & perceptio, sed potius actualis, & formalis discursus, & perceptio veritatis, aliàs si virtualitates essent, indigerent alijs formalitatibus: unde procederet in infinitum, ut supra probatum manet.

Confirmatur amplius, quia actio qua produci-tur vna pars, non potest esse actio, qua produci-tur alia, v.g. actio qua produci-tur materia prima non potest esse actio qua produci-tur forma, nec actio qua produci-tur cor potest esse actio qua produci-tur caput, aut manus, & non propter aliam rationem, nisi quia actio qua produci-tur materia prima est determinatio, & modus agentis determinantis illum, in ordine ad materiam primam, quæ est distincta res à forma, licet idem agens per vnam indivisibilem potentiam, ut est Deus producat materiam, & formam: sed vnio animæ ad manum, est determinatio seu modus animæ ad informandam manum, & præsentia, seu vbi Angelicum, quod habet in hoc loco est determinatio, seu modus Angeli determinantis ipsum ad hunc locum, ergo vnio animæ ad manum non est eadem vnio, nec identificatur realiter, cum vnione ad caput, & ad pedes, licet eadem anima per vnam indivisibilem entitatem informet manus, caput, & pedes, & vbi, seu præsentia per quam Angelus est in hoc cubiculo, non potest esse præsentia, seu vbi, per quod Angelus est in reliquo domus, licet idem Angelus numero per eandem indivisibilem entitatem substantialem, sit in hoc cubiculo, & in reliquo domus: ratio est evidens, quia essentia animæ, & substantia Angeli, quia

quia sunt res secundum eandem indivisibilem entitatem, possunt esse in hac, & in illa parte, quia habent virtualitatem, & virtualitatem manendo in eadem indivisibili ratione entitatis ad varias, & distinctas partes; res enim nec individuatur, nec dependet, v.g. essentia animæ, & substantia Angelii ab hac, vel illa parte, vel loci, vel materiæ primæ, & ideo sunt absolute ab omni dependentia, à parte materiæ primæ determinata, & à parte determinata loci, vñio autem, & vbi Angelicum, cum sint modi animæ, in ordine ad partes materiæ primæ, & loci dependent essentialiter ab Angelo, & anima non secundum se, sed in ordine ad partes materiæ, & ad partes loci, unde hæc numero vñio, & hæc numero præsentia individuantur ab anima rationali, & ab Angelo, non secundum se, sed in ordine ad hanc partem materiæ, & ad hanc partem loci, sine vlla potentialitate, & indifferentia, ad aliam partem materiæ, & ad aliam partem loci; modus autem nullam potentialitatem, seu indifferentiam habet ad aliud, quia in summa actualitate constituitur, vt ex supradictis constat, aliàs esset modus & non modus; modus, quia supponitur: non modus quia habet potentialitatem, & indifferentiam ad aliud præter id respectu cuius est modus & determinatio, seu actualitas.

Ex hoc colligeretur evidenter posse separari à re cuius est modus, & esse sine ipsa, unde non modus esset, quia de essentia modi, vt distinguitur à re, est vt non possit esse sine re cuius est modus: ergo si vñio animæ rationalis, quæ informat hanc partem materiæ, est determinatio animæ, ad informandam hanc materiam, & vbi, quo Angelus existit in hoc loco, est modus, seu determinatio Angeli ad illum, dicendum est necessario, distinctum esse hanc vñionem manus, ab vñione capitis, & vbi, quo est Angelus in hoc loco est distinctum ab vbi, quod est in alio loco, & ex utroque fit totum vbi, quo totaliter Angelus existit in toto loco: ergo hoc & illud vbi sunt partes totius vbi: ergo vbi totale Angeli licet sit entitas spiritualis habet partes integrales physica vñione vnitas.

74 Dices cum Hurtad. vñionem animæ ad corpus, & vbi Angelicum etiam si sunt indivisibiles entitates, formaliter habere virtutem extensionem, ad diversas partes corporis, & ad diversas partes spatij, sicut unica anima rationalis indivisibilis, & vna substantia Angeli formaliter & indivisibilis, & simplex habent divisibilitatem virtutem, ratione cuius eadem entitas numero est indifferens vt sit hic, vel illic.

75 Sed contra primo, quia essentia animæ rationalis cum sit absolute res, quia est absolute substantia, non consistit in actualitate, & ultimo formali exercitio informandi extensæ, & divisibiliter, nec est vltima actualis ratio formalis constituens formaliter intrinsecè animam divisibiliter, & extensè informantem partes extensas corporis, sed consistit in actu primo & in potentialitate informandi, & ideo potest habere virtualitatem extensionis; ipsa autem informatio actualis ex eo quod vltimum & formale exercitium sit, in illa ratione non habet virtualitatem, & potentialitatem in eodem genere, quo est exercitium actuale; sicut actio, quia in ea actione est formale exercitium productivi nullam habet virtualitatem producendi: sed tota actio est formale, & actuale producere, sed vñio, & vbi Angelicum sunt exercitium

vnibilibus, & entis potentis esse præsens, non habent virtualitatem in ratione vniendi, nec in ratione præsentandi; ergo etiam similiter, cum vñio ipsa sit actuale & formale exercitium extensionis, & divisibilitatis virtualis animæ in ordine ad informandas partes extensas corporis, & vbi est exercitium actuale virtualis extensionis substantiæ Angelicæ in ordine ad effundum in toto loco divisibiliter, nullam habebunt potentialem nec virtutem extensionem, sed necessario debent habere formalem extensionem, & formalem divisibilitatem.

Secundo, quia res eadem propter rationem 76 suam absolutam, perfectam, & independentem, actualiter potest esse indifferens ad plures, & propter illam indifferentiam esse in pluribus rebus distinctis, non autem modus, quia est determinatio vltima rei indifferens ad hanc vel illam rem; determinatio autem ad aliquod non est indifferens, nec potest esse in alio, alias daretur supradictus processus infinitus, sicut omnipotentia Dei eadem indivisibilis est infinite indifferens ad producenda infinita: hæc autem numero productio, vt diximus, quæ oritur ab illa, ad producendum hunc numero Angelum, non est nec potest esse productio hominis vel alterius Angeli, qui est modus, & determinatio vltima ad hunc effectum, unde non valet argumentum ab anima rationali & à substantia Angeli, ad vñionem, & ad vbi, quia à rebus ad modos non est recta argumentatio in ea ratione formali, qua res constituitur in esse rei, vt est virtualitas, potentialitas, & indifferentia, per quas rationes formales distinguitur modus à rebus, & res distinguitur à modis.

Nec valet obijcere, quod cognitio, quæ spiritualis est obiecti extensi, licet sit modus formaliter indivisibilis, est virtualiter extensa.

Sed contra, quia cognitio non est modus sed 77 res, qualitas scilicet vitalis, quæ repræsentat rem extensam; unde ex hac parte, cum sit res, poterat habere virtutem extensionem, sed certissimum est cognitionem illam talem virtutem extensionem non habere ex eo quod repræsentet rem extensam; quis enim dixit cognitionem intuitivam Dei ex eo quod Deum repræsentat esse virtualiter Deum, aut infinitum virtualiter: unde solum solet dici extrinsecè extensam cognitionem seu obiectivè, sicut etiam obiectivè infinitam, & ratio est quia virtualitas debet exerceri per actum distinctum ab illa virtualitate, cognitio autem non exercetur pro obiectum, tanquam per actum.

Item, quia repræsentatio est maxime extrinsecæ 78 respectu obiecti, unde non induit conditiones ipsius; nam cognitio, quæ repræsentat infinitum, vt in se est, non dicitur infinita: sed cognitio, quæ repræsentat suppositum, non dicitur suppositalis, nec cognitio quæ repræsentat substantiam dicitur substantialis, & ratio est, quam diximus, quia cognitio est maxime extrinsecæ obiecti, & sic potest dari actualiter cognitio de re, quæ realiter non est, & potest esse separata loco maxime ab ipso obiecto; vbi autem, & vñio tantam dependentiam habent à spatio, & à parte vnibili, vt nec divinitus possint esse actu sine illis, vel separata loco ab illis; unde maiorem dependentiam actualem habent, quam cognitio respectu obiecti, quia vere sunt modi illorum, & sic vbi, quod faceret præsentem substantiam Angeli infinitis locis

adequatis, absolute esset infinitam actu: ergo vnio, quæ vnit substantias, dicitur substantialis, & vbi Dei infinitum est, quia facit Deum præsentem infinitis locis.

79 Confirmatur, quia ideo nutritio in sententia Hurtad est in instanti, & simul, quia terminus illius, qui est vnio, est indivisibilis.

Sed e contra, motus localis Angeli est vere continuus, & successivus; ergo ideo talis erit, quia vbi, quod producit per illum successive, habet partes, quia res indivisibilis non producit successive, & per multas partes priores, & posteriores motus. sed per vnicam indivisibilem actionem, ut demonstratum manet prima ratione primæ conclusionis, quia indivisibile, quod semel attingitur, aut totum, aut nihil tangitur, sed vbi Angelicum non producit per indivisibilem actionem, sed per motum continuum, & successivum constantem partibus prioribus, & posterioribus, id est per multos motus partiales, atqui tale vbi, est talis conditionis, & naturæ, ut ex vi illius Angelus est divisibiliter in toto sibi adæquato loco divisibili, & non est discretus, sed continue in toto loco sine aliqua interruptione: ergo vbi illud, est continuum, & divisibile.

80 Nec obstat dicere, quod motus Angeli, non sit formaliter continuus, quia hoc argumentum non innititur continuationi motus, sed formali successioni illius; motus enim successivus localis constat partibus prioribus, & posterioribus formaliter, ita ut per priorem partem illius motus, acquiratur prior pars spatij, & aliquid ipsius vbi correspondentis illi, & per posteriorem posterior pars spatij, & aliquid etiam vbi correspondentis illi spatio, ita ut quando advenit, advenit pars posterior motus, iam non sit prior, & nihilominus remanet producta prima pars vbi, quia est permanens dum Angelus conservando priorem partem spatij extenditur ad aliam, & aliam usque ad adæquatum locum sibi: ergo evidenter sequitur vbi illud, habere partem, & partem, sed partes illæ non sunt discretæ in loco, quia Angelus in toto illo loco non est discretus sed continue, quia Angelus est sine interruptione in toto loco: ergo partes illæ continuantur inter se physica continuatione cum physice existat Angelus in toto loco continuo.

81 Quod autem sit formaliter continuus motus, sic patet ex eo, quia Angelus movetur sine aliqua interruptione per vnam horam integram à primo quadrante usque ad ultimum: unde ille motus coæquatur toti horæ sine aliqua interruptione, sed tota hora est successiva essentialiter & continua formaliter: ergo & motus Angeli; quomodo enim res indivisibilis poterat fieri de novo sine interruptione, & discretionem cum continuatione per totam vnam horam, quæ successiva est, & continua? nam ideo colligimus evidenter, motum factum ab Angelo in Prophetam fuisse vere, & formaliter successivum, & continuum, quia fiebat non simul, sed successive per tantam durationem temporis in vno individuo, sine aliqua interruptione; sed idem ipse Angelus movebatur eodem tenore simul per illud ipsum spatium, & per eandem durationem temporis sine interruptione, aliàs Angelus non posset moveri in tempore vero, sine aliqua interruptione, per motulas, quod ab omnibus Theologis rejicitur, sed ille motus factus per vnam horam erat vnus numero motus successivus, quia erat vnus numero mobile, vna numero hora non

interrupta, per vnum numero spatium continuum: ergo vnus erat numero motus continuus, ut patet ex Arist. in *Physicis*, qui vnitatem numericam motus sumit ab his tribus: a qui vnus numero motus non habet partes discretas, sed continuas, quia vnitas numerica physica, de qua ibi loquitur Aristoteles, non datur in rebus, quæ habent partes divisas, sicut videre est in materia prima, quantitate, & albedine: ergo si ille motus est proprius, & formaliter vnus numero, & sine aliqua interruptione erit formaliter continuus, sicut hominis motus localis propter has rationes est continuus vere.

Dices, satis probatum manere, non repugnare vnionem Physicæ inter partes habitus quia habitus est entitas spiritualis, repugnare tamen ex eo quod nihil possit esse in habitu quod non fuerit in actu formaliter; cum tamen in actu nulla sit vnio formaliter, inde est quod repugnet habitui.

Sed contra & sic secundum præcipuum argumentum pro nostra sententia, quia actus est causa æquivoca habitus, ut ait P. Suarez in *Met. Hurtad. in libris de anima*, P. Vazquez, l. 2. & sic ceteri DD. sine controversia: sed non est necesse, quod in causa æquivoca contineatur formaliter, quod est in effectu, & ideo licet Deus sit entitas indivisibilis, & spiritualis, carens omni vnione physica, producit quantitatem extensam & corpoream, & compositum physicum habens vnionem essentialiter inter suas partes, & intellectus, in omnium sententia producit habitum intensum, & voluntas in sententia Hurtad. medijs suis actibus producit habitum intensum constantem vnionibus physicis inter partes intentionis, cum tamen intellectus careat omni intentione & vnione, quia caret essentialiter partibus.

Clarius exemplum: Angelus producit in cælo motum continuum, successivum & corporeum, & ille motus habet veram, & physicam vnionem inter partes extensionis, & Angelus omni caret vnione, quia est causa æquivoca motus: ergo similiter licet actus intellectus producat habitum extensum, & constantem veris partibus physica vnione unitis, cum sit causa æquivoca illius, non erit necesse, ut contineat in se partes illas unitas physica vnione formaliter, sed sufficiet continere eminenter.

Ultimo principaliter probatur, quia si non daretur vnio physica inter partes scientiæ totalis, totalis illa scientia non esset vna vere, & proprie, sed tot essent scientiæ completæ, quot essent habitus, unde non vna Theologia naturalis, seu metaphysica, sed plures totales, & completæ; atqui hoc non conceditur ab Adversarijs; ergo partes illius scientiæ totalis habent veram, & physicam vnionem inter se, ut ex eis componatur vna totalis scientia per se. Maior sic probatur, quia illæ qualitates, quæ non ordinantur ad componendum physicè, sunt plures completæ qualitates, sicut plures homines, quia non ordinantur ad componendum in esse hominis, sunt completi, & non faciunt vnum hominem, nec vnitatem ordinis, nec vnitatem per se, sed scientia de Deo, & scientia de Angelis, & scientia de ente rationis non ordinantur ad componendum inter se, ergo sunt scientiæ completæ, & habent maiorem dissimilitudinem, quam homines; ergo non faciunt vnam scientiam completam, nec vnitatem ordinis, nec vnitatem per se.

Confirmatur,

86 Confirmatur, quia scientia quatenus scientia, est ens naturale, sicut intellectus, & sicut voluntas: ergo ex pluribus scientiis completis solum propter ordinem inter illas, sine aliqua physica vnione, non potest fieri vna scientia totalis, & completa. Hæc consequentia sic probatur, quia vnitas entis naturalis, quatenus opponitur enti artificiali, est vnitas per se; ergo per ordinem tantum non potest fieri vnum; ergo indiget vnitate physica: hoc antecedens sic probatur, quia ens naturale de quo agimus, est ens per se, & vnitas est attributum illius, atqui attributum debet proportionari cū eo cuius attributum est: ergo vnitas ipsius non debet esse vnitas ordinis; sed vnitas per se patet, quia vnitas ordinis proportionatur cum ente ordinis, & vnitas per se cum ente per se; ergo vnitas ordinis non proportionatur cū ente per se, sicut non proportionatur vnitas per se cum ente ordinis: ergo si scientia est ens naturale per se, habebit vnitatem naturalem per se, sed vnitas naturalis per se in ente habente partes est per vnionem physicam inter illas: ergo vnitas habens cum sit vnitas per se, & naturalis, debet esse per vnionem physicam inter partes illius habitus totalis, alias illa vnitas, non erit vnitas per se naturalis, sed vnitas ordinis, & artificialis; vnde erit absoluta naturaliter per accidens, vt in ente naturalis vnitas exercitus est vnitas per accidens; atqui vnitas scientiæ non est vnitas per accidens, sed vnitas per se naturalis: ergo non est per ordinem solum, sed vel per simplicitatem, vt est Angelus, & intellectus, & vt ponunt Thomistæ ipsam scientiam, aut per physicam vnionem, sed non est per simplicitatem vt suppono ex demonstratis prima conclusione, & ex ipsa opinione Adversariorum, quibuscum pugno: ergo est per physicam vnionem, nam v.g. quia homo est ens naturale per se, & non est ens artificiale petit vnitatem per se non per ordinem solum, quia ad esse hominis non sufficit vnitas ordinis, sed potius est necessaria vnitas naturalis, ex vnione physica inter partes hominis resultans; & ideo, vt dixi, licet ex pluribus hominibus ordinatis resultet vnus exercitus vel vnus populus, aut vna congregatio, non tamen vnus homo, quia nomen homo indicat entitatem naturalem per se, ad cuius vnitatem non sufficit ordo, sed necessaria est alia perfectior vnitas.

Explicatur amplius, non minus est ens naturale per se scientia, quam gratia, intellectus, voluntas, albedo, & quantitas, sed quia illa sunt entia naturalia per ordinem inter plures albedines, non fit vna albedo, & per solum ordinem inter plures intellectus non fit vnus intellectus, & per ordinem inter plures actus virtutis non fit vnus actus: ergo similiter per ordinem inter plures scientias non resultabit vna scientia, sed potius resultabit vnus exercitus scientiarum, aut congregatio illarum, solum enim restat probandum, quod hoc nomine non scientia completa indicet ens naturale per se, sicut indicat albedo, quantitas intellectus, & voluntas, quod sic demonstratur.

87 Nam scientia vt sic propt abstrahit à creata & increata est ens per se, & in sensu in quo loquimur hoc est quatenus opponitur enti artificiali vel enti ordinis, vt est vniversus orbis, est ens naturale, id est ens per se absolute, alias si non esset ens per se absolute, non participaretur à

scientia increata, & Angelica; quæ sunt vere entia per se, nam ab ente per se, & per accidens, non abstrahitur ratio entis vt sic; ergo scientia vt sic est ens naturale per se: ergo inferiora per se contenta sub illa erunt entia per se naturalia: ergo Theologia naturalis, &c. erit ens naturale per se vnum, & non ens ordinis, aut artificiale: deinde, quia si tota Theologia naturalis est ens ordinis, & artificiale: ergo partes, ex quibus constat sunt entia naturalia, id est entia per se, v.g. quia exercitus est ens ordinis, vnaquæque pars illius nempe vnusquisque homo est ens absolute per se, & ens naturale, & quia vniversus orbis est ens ordinis, vnaquæque pars illius est ens naturale per se: ergo similiter, vt diximus, si tota scientia adequata, scilicet tota naturalis Theologia est ens ordinis, vnaquæque pars illius erit ens naturale completum, sicut homo, qui componit exercitum, & vnumquodque elementum, quod componit vniversum. Tunc sic, vnaquæque ex illis partibus, quæ ens completum est, quod ens completum est: & quomodo denominatur? Certe nullum aliud ens est, nec alia denominatione nominatur nisi denominatione scientiæ completæ, sicut pars vniversi, quæ circa cælum est, est & vocatur ignis completus, quod sic probatur, quia vnaquæque pars illius scientiæ totalis, vt probatum est, est ens completum, sed non est ens completum substantiale: ergo accidentale, & non est aliud ens præter qualitatem, & in ratione qualitatis est facilitas inclinans ad actus scientificos producendos: ergo est scientia completa habitualis: ergo scientia completa habitualis, propt distinguitur à toto ordinis est ens naturale per se simpliciter.

Tandē quia in prædicamento qualitatis ponitur 88 directe, & per se sub habitu vt sic scientia completa: ergo & scientia completa est ens naturale per se antecedens est evidēs, quia in prædicamento qualitatis sub habitu vt sic ponuntur omnes habitus tam spirituales, quam corporales: sed scientia est habitus perfectus: ergo ponitur in prædicamento per se, atqui in prædicamento non ponitur ens ordinis vt vniversus orbis, exercitus, & in sententia P. Suarez, nec numerus, nec ens artificiale, vt scannum, domus, quia solum ponitur ens naturale, & non naturale incompletum: ergo completum: ergo scientia completa est ens naturale per se; Tunc sic, scientia totalis, vt vos ponitis, v.g. tota Theologia naturalis est ens ordinis, & non ens naturale; ergo illa vt sic non est quæ ponitur in prædicamento: ergo solum ponuntur in prædicamento scientiæ particulares, ex quibus totalis componitur; ergo totalis illa non potest vocari scientia adequata, & totalis: Patet hæc consequentia, quia totum ordinis resultans ex entibus naturalibus completis per se non denominatur nomine particularium entium, à quibus componitur, vt patet evidenter in vniverso, qui non vocatur elementum cum componatur ex elementis & populus, & exercitus, non vocatur homo per se completus, & domus composita ex lapidibus, quia est ens ordinis, non vocatur, nec est lapis completus; & ratio evidens à priori est, quia homines ex quibus componitur exercitus, est ens naturale completum & exercitus non est ita, sed aggregatio hominum cum ordine, item populus, & domus non est ens naturale per se, sicut petit esse lapis, ex quo componitur: ergo iure optimo, nec exercitus est ho-

mo completus licet componatur ex hominibus, nec domus est lapis completus, licet componatur ex lapidibus, quia homo, & lapis sunt entia completa naturalia, exercitus autem non est ita, nec domus: ergo neque exercitus est homo completus, nec domus est lapis completus, ens enim ordinis, nec est nec potest denominari ens naturale: ergo nec exercitus, qui est ens ordinis potest esse, aut denominari homo completus, qui est ens naturale per se, nec domus lapis completus propter eandem rationem, sed scientia completa est ens naturale: ergo si tota Theologia fiat solum pluribus scientiis completis cum ordine, non erit, nec vocabitur vilo modo vna scientia completa, sed potius plures scientiae completae, aut congregatio exercitus, seu congeries scientiarum plurium completarum, unde metaphysica non erit vna scientia sed potius congregatio scientiarum, atque metaphysica est vna scientia; ergo non est solum ens ordinis constans pluribus completis scientiis, sed potius vna adequata scientia constans pluribus partialibus scientiis, physica & vera vnione vnitis, ratione cuius vere & proprie tota adequata metaphysica dicitur vna scientia per se.

89 Dices totam adequatam metaphysicam vocari vnam scientiam, non propter vnionem physicam, sed propter obiecta materialia.

Sed contra, quia etiam Angelus, & ens rationis etiam, quatenus sunt obiecta materialia metaphysica, sunt completa entia, & non ordinantur ad componendum, imo si esset idem numero obiectum materiale, non esset vna scientia, ut metaphysica & visio beatifica agunt de eodem obiecto numero, & nihilominus sunt distinctae scientiae totales.

Dices esse vnam scientiam propter vnam rationem formalem in omnibus illis obiectis.

Contra quia ratio formalis in eo obiecto est cognoscibilitas obiecti, sed Deus, Angelus, possibilitas, & existentia petunt cognoscibilitates completas distinctas: ergo petunt obiecta formalia completa distincta; ergo non est vnum obiectum formale completum, a quo accipiat suam vnitatem completam metaphysica, sed potius erunt plura completa obiecta formalia; unde metaphysica quae accipit suam vnitatem ab obiecto formali, non erit vna scientia sed plures scientiae completae; quod autem in obiectis logice dentur plura obiecta completa, id est plures cognoscibilitates completae, sic patet, quia cognoscibilitas est veritas; veritas autem est attributum entis identificatum per vos cum ente, sed attributum sequitur naturam entis cuius attributum est, & ideo omnipotentia Dei est completum attributum, quia Deus est ens completum, & risibilitas est proprietas completa: quia homo cuius proprietas est, est ens completum, sed Angelus, Deus, & caetera subiecta metaphysicae sunt entia completa, quia non ordinantur ad componendum per se: ergo etiam cognoscibilitates illorum erunt completae: item abstractiones tot multiplicentur in obiectis realiter, quot sunt obiecta, & sicut ex illis obiectis non fit vnum obiectum per se, ita neque ex abstractionibus eorum, unde erunt multa obiecta formalia completa.

91 Nec sufficit, quod detur subordinatio in principiis, vel quod sint eadem principia omnium scientiarum, ex quibus componitur metaphysica;

quia scientia subalternata, & scientia subalternans sunt duae scientiae distinctae, & completae, & nihilominus subordinantur in principiis, & eadem principia subalternantis, sunt principia subalternata, quia fit vltima resolutio subalternatae scientiae in principia subalternantis, & propter hanc rationem non desinunt esse plures scientiae completae distinctae; ergo quod scientiae ex quibus componitur metaphysica habeant eadem principia vel subordinentur in illis, non obstat ad hoc, ut sint distinctae scientiae completae.

Item quia scientia totalis Theologiae est perfectior essentialiter in esse entis, quod nemo dubitat, cum sit spirituale ens in ordine ad cognoscendum Deum, & Angelos, quam albedo, quantitas, & caetera accidentia materialia; sed quod est perfectius in esse entis non potest esse perfectius in attributis entis, cum talia attributa identificentur per vos cum ente, & sequantur naturam illius; ergo Theologia naturalis totalis non excedetur a quantitate, & albedine in esse vnus; ergo Theologia naturalis non est per accidens ens, sed per se, & vnum per se, alias esset perfectior vnitas quantitatis, quia vnum per se perfectius est vno per accidens: ergo Theologia naturalis, & habet vnitatem per se, & spiritalem in quo excedit quantitatem, non simplicem: ergo compositam vnione physica.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria solvuntur.

Ad primum locum D. Thom. Respondeo loquutum fuisse S. D. de habitu partiali, & non totali; habitus enim partialis simplex, & indivisibilis qualitas est: habitus autem totalis composita qualitas, quod eadem quasi. art. 1. in corp. expresse asseruit D. Thom. dicendo habitum totalem esse dispositionem, comparando illam dispositioni sanitatis, & pulchritudinis, ut videre est in toto corpore articuli, sanitas enim & pulchritudo minime sunt simplices qualitates, sed compositae: ergo eodem modo erit composita scientia totalis in scientia D. Th.

Ad secundum locum qui est art. 4. illius quasi. 2. dicendo ibidem substinuisse clarissime nostram sententiam his verbis D. Thom. si igitur consideramus habitum secundum ea ad quae se extendit, sic inuenimus in eo quandam multipliciter ordinatam, sed quia illa multipliciter ordinata ad aliquid vnum, inde est quod habitus est qualitas simplex, &c. ubi clarissime videtur, & conficitur in quo sensu dicatur a D. Th. esse simplicem, id est non esse aggregatum per accidens constans rebus sine ordine, sed rebus ordinatis ad componendum vnum physica vnione vnitis, & hoc indicat illud verbum multipliciter ordinatam, & in hoc sensu etiam loquitur lib. 2. contra Gen. ubi cum Philosopho in physicis nominavit elementa corpora simplicia, non ex eo quod non sint composita, sed quia habent vnitatem per se, quae comparata cum vnitatem ordinis quam habet vniversus, qui componitur ex elementis, simplicitas potest dici.

Ad primam rationem Respondeo concedendo maiorem, & negando minorem, ut ex dictis in fine primae conclusionis patet.

Ad